

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

TRỊNH ĐỨC LONG

NGHIÊN CỨU MỘT SỐ ĐẶC ĐIỂM
DỊCH TỄ, BỆNH LÝ VÀ LÂM SÀNG BỆNH
DO SÁN DÂY *TAENIA HYDATIGENA* GÂY RA
Ở CHÓ TẠI TỈNH THÁI NGUYÊN
VÀ BIỆN PHÁP PHÒNG TRỊ

LUẬN VĂN THẠC SĨ THÚ Y

Thái Nguyên, 2015

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

TRỊNH ĐỨC LONG

**NGHIÊN CỨU MỘT SỐ ĐẶC ĐIỂM
DỊCH TỄ, BỆNH LÝ VÀ LÂM SÀNG BỆNH
DO SÁN DÂY *TAENIA HYDATIGENA* GÂY RA
Ở CHÓ TẠI TỈNH THÁI NGUYÊN
VÀ BIỆN PHÁP PHÒNG TRỊ**

Chuyên ngành: Thú y

Mã số: 60 64 01 01

LUẬN VĂN THẠC SĨ THÚ Y

Người hướng dẫn khoa học: TS. Nguyễn Văn Quang

Thái Nguyên, 2015

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu khoa học của chúng tôi. Các số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn là hoàn toàn trung thực và chưa công bố dưới bất kỳ hình thức nào. Mọi sự giúp đỡ cho việc thực hiện luận văn đã được cảm ơn, các thông tin trích dẫn trong luận văn đã được chỉ rõ nguồn gốc.

Thái Nguyên, tháng 8 năm 2015

Tác giả luận văn

Trịnh Đức Long

LỜI CẢM ƠN

Trong suốt 2 năm học tập, với nỗ lực của bản thân, tôi đã nhận được sự giúp đỡ, hướng dẫn tận tình của nhiều cá nhân và tập thể, đến nay luận văn của tôi đã được hoàn thành. Nhân dịp này, cho phép tôi được tỏ lòng biết ơn và cảm ơn chân thành tới:

Ban Giám hiệu, phòng quản lý và đào tạo Sau Đại học, Khoa Chăn nuôi - Thú y cùng toàn thể cán bộ, giảng viên trường Đại học Nông lâm Thái Nguyên đã giúp đỡ, chỉ bảo tôi trong suốt quá trình học tập và nghiên cứu tại trường.

Lãnh đạo, cán bộ phòng Ký sinh trùng Viện Sinh Thái và Tài Nguyên Sinh vật; cán bộ Thú y, đồng nghiệp đang làm việc trong lĩnh vực Chăn nuôi - Thú y của tỉnh Thái Nguyên đã tạo điều kiện giúp đỡ tôi trong quá trình thực hiện đề tài.

Với lòng biết ơn chân thành, tôi gửi lời cảm ơn sâu sắc tới: **TS. Nguyễn Văn Quang, GS.TS. Nguyễn Thị Kim Lan** đã tận tình chỉ bảo, hướng dẫn và giúp đỡ tôi trong suốt quá trình học tập và hoàn thành luận văn tốt nghiệp.

Tôi xin chân thành cảm ơn các cán bộ, nhân dân tại các địa điểm tiến hành thí nghiệm, các đồng nghiệp, bạn bè và gia đình đã tạo điều kiện giúp đỡ, động viên, khích lệ tôi trong quá trình nghiên cứu luận văn.

Xin chân thành cảm ơn!

Thái Nguyên, tháng 8 năm 2015

Tác giả

Trịnh Đức Long

DANH MỤC CÁC CỤM TỪ VIẾT TẮT

TT	:	Thê trọng
STT	:	Số thứ tự
cs	:	Cộng sự
Nxb	:	Nhà xuất bản
KCTG	:	Ký chủ trung gian
H.	:	Huyện
TP.	:	Thành phố

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 3.1. Thành phần loài và sự phân bố các loài sán dây ký sinh ở chó tại ba huyện, thành của tỉnh Thái Nguyên.....	38
Bảng 3.2. Tỷ lệ và cường độ nhiễm sán dây <i>Taenia hydatigena</i> ở chó tại các địa phương	39
Bảng 3.3. Tỷ lệ nhiễm sán dây <i>Taenia hydatigena</i> theo tuổi chó.....	42
Bảng 3.4. Tỷ lệ nhiễm và cường độ sán dây <i>Taenia hydatigena</i> theo tính biệt của chó.....	44
Bảng 3.5. Tỷ lệ nhiễm và cường độ nhiễm sán dây <i>Taenia hydatigena</i> ở chó theo mùa vụ.....	45
Bảng 3.6. Tỷ lệ và cường độ nhiễm ấu trùng <i>Cysticercus tenuicollis</i> ở lợn tại ba huyện, thành tỉnh Thái Nguyên.....	48
Bảng 3.7. Tương quan giữa tỷ lệ nhiễm sán dây <i>Taenia hydatigena</i> ở chó.....	50
Bảng 3.8. Tỷ lệ và các biểu hiện lâm sàng chủ yếu của chó bị bệnh sán dây <i>Taenia hydatigena</i>	52
Bảng 3.9. Bệnh tích đại thể ở cơ quan tiêu hoá chó bị bệnh sán dây	55
Bảng 3.10. Sự thay đổi một số chỉ số huyết học của chó khỏe và chó bị bệnh sán dây <i>Taenia hydatigena</i>	56
Bảng 3.11. Công thức bạch cầu của chó khỏe và chó bị bệnh	60
Bảng 3.12. Hiệu lực của thuốc tẩy sán dây cho chó trên diện hẹp	63
Bảng 3.13. Hiệu lực của thuốc tẩy sán dây cho chó trên diện rộng.....	64

DANH MỤC CÁC HÌNH

Hình 3.1. Biểu đồ tỷ lệ nhiễm sán dây <i>Taenia hydatigena</i> ở chó qua mô khám tại ba huyện, thành của tỉnh Thái Nguyên.....	40
Hình 3.2. Biểu đồ tỷ lệ nhiễm sán dây <i>Taenia hydatigena</i> theo tuổi chó	42
Hình 3.3. Biểu đồ tỷ lệ nhiễm sán dây <i>Taenia hydatigena</i> theo tính biệt của chó	44
Hình 3.4. Biểu đồ tỷ lệ nhiễm sán dây <i>Taenia hydatigena</i> ở chó theo mùa vụ.....	46
Hình 3.5: Biểu đồ tỷ lệ nhiễm ấu trùng <i>Cysticercus tenuicollis</i> ở lợn tại ba huyện, thành tỉnh Thái Nguyên.....	48
Hình 3.6: Đồ thị tương quan giữa tỷ lệ nhiễm sán dây <i>Taenia hydatigena</i> ở chó và tỷ lệ nhiễm ấu trùng <i>Cysticercus tenuicollis</i> ở lợn	50
Hình 3.7. Biểu đồ sự thay đổi một số chỉ số huyết học của chó bị bệnh sán dây <i>Taenia hydatigena</i>	57
Hình 3.8. Biểu đồ sự thay đổi công thức bạch cầu của chó bị bệnh sán dây so với chó khỏe.....	62

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục đích của đề tài	2
3. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài	2
Chương 1: TỔNG QUAN TÀI LIỆU	3
1.1. Cơ sở khoa học của đề tài	3
1.1.1. Đặc điểm sinh học của sán dây ký sinh ở chó	3
1.1.2. Đặc điểm của ấu trùng <i>Cysticercus tenuicollis</i>	13
1.1.3. Đặc điểm dịch tễ học bệnh sán dây <i>Taenia hydatigena</i> ở chó	14
1.1.4. Đặc điểm bệnh lý và lâm sàng bệnh sán dây <i>Taenia hydatigena</i> ở chó	15
1.1.5. Chẩn đoán bệnh sán dây <i>Taenia hydatigena</i> ở chó	18
1.1.6. Phòng và trị bệnh sán dây <i>Taenia hydatigena</i> ở chó	19
1.2. Tình hình nghiên cứu trong và ngoài nước	24
1.2.1. Tình hình nghiên cứu trong nước	24
1.2.2. Tình hình nghiên cứu ở nước ngoài	26
Chương 2: NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	27
2.1. Đối tượng, thời gian, địa điểm nghiên cứu	27
2.2. Nội dung nghiên cứu	28
2.2.1. Nghiên cứu đặc điểm dịch tễ bệnh sán dây <i>Taenia hydatigena</i> ở chó tại một số địa phương thuộc tỉnh Thái Nguyên	28
2.2.2. Nghiên cứu bệnh học bệnh sán dây <i>Taenia hydatigena</i> ở chó	29
2.2.3. Nghiên cứu và đề xuất biện pháp phòng chống bệnh sán dây <i>Taenia hydatigena</i> gây ra ở chó	29
2.3. Bố trí thí nghiệm và phương pháp nghiên cứu	29
2.3.1. Bố trí điều tra và phương pháp xác định tình hình nhiễm sán dây <i>Taenia hydatigena</i> ở chó	29

2.3.2. Phương pháp xác định mối tương quan giữa tỷ lệ nhiễm sán dây <i>Taenia hydatigena</i> ở chó và tỷ lệ nhiễm ấu trùng <i>Cysticercus tenuicollis</i> ở lợn	33
2.3.3. Phương pháp nghiên cứu bệnh học bệnh sán dây <i>Taenia hydatigena</i> trên chó gây nhiễm.....	34
2.3.4. Phương pháp nghiên cứu biện pháp phòng chống bệnh sán dây <i>Taenia hydatigena</i> gây ra ở chó tại thành phố Thái Nguyên.....	35
2.4. Phương pháp xử lý số liệu	37
Chương 3: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN.....	38
3.1. Nghiên cứu một số đặc điểm dịch tễ bệnh sán dây <i>Taenia hydatigena</i> ở chó tại một số địa phương thuộc tỉnh Thái Nguyên.....	38
3.1.1. Tình hình nhiễm sán dây <i>Taenia hydatigena</i> ở chó tại ba huyện, thành của tỉnh Thái Nguyên.....	38
3.1.2. Nghiên cứu mối tương quan giữa tỷ lệ nhiễm sán dây <i>Taenia hydatigena</i> ở chó và tỷ lệ nhiễm ấu trùng <i>Cysticercus tenuicollis</i> ở lợn tại ba huyện, thành của tỉnh Thái Nguyên	47
3.2. Nghiên cứu đặc điểm bệnh lý và lâm sàng bệnh sán dây <i>Taenia hydatigena</i> ở chó gây nhiễm	51
3.2.1. Tỷ lệ và những biểu hiện lâm sàng của chó bị bệnh sán dây <i>Taenia hydatigena</i>	51
3.2.2. Bệnh tích đại thể ở cơ quan tiêu hoá của chó bị bệnh sán dây <i>Taenia hydatigena</i>	55
3.2.3. Sự thay đổi một số chỉ số huyết học của chó bị bệnh sán dây <i>Taenia hydatigena</i>	56
3.3. Thử nghiệm thuốc tẩy sán dây cho chó và đề xuất biện pháp phòng trị bệnh.	63
KẾT LUẬN VÀ ĐỀ NGHỊ.....	67
TÀI LIỆU THAM KHẢO	69

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Chó là loại động vật được nuôi nhiều trên thế giới, nó được xem là con vật gần gũi với con người. Chính vì vậy, tại các nước phát triển chó được nuôi, chăm sóc, khám chữa bệnh rất cẩn thận. Ở nước ta, trong những năm gần đây, khi kinh tế phát triển, đời sống nhân dân ngày càng được cải thiện, người dân đã quan tâm nhiều hơn đến việc nuôi chó để làm cảnh, làm bạn thân thiết của con người và phục vụ những mục đích khác nhau. Tuy nhiên, chó được nuôi nhiều thì vấn đề dịch bệnh xảy ra trên chó cũng ngày càng nhiều hơn. Bệnh dịch không những gây thiệt hại cho chó mà còn ảnh hưởng đến sức khỏe con người. Ngoài những bệnh truyền nhiễm gây thiệt hại cho chó như các bệnh dại, bệnh Care, bệnh xoắn khuẩn, bệnh do Parvovirus,... bệnh do ký sinh trùng cũng gây nhiều thiệt hại cho chó, đặc biệt khi hậu nóng ẩm ở nước ta là điều kiện thuận lợi cho các loại mầm bệnh ký sinh trùng tồn tại và phát triển.

Theo Nguyễn Thị Kỳ (1994) [10], Vương Đức Chất, Lê Thị Tài (2004) [1], trên thế giới có khoảng 40 loài sán dây gây bệnh cho chó và các thú ăn thịt thuộc họ chó và mèo. Một trong những loài sán dây gây ra tác hại lớn cho chó đó là sán dây *Taenia hydatigena*.

Sán dây *Taenia hydatigena* ký sinh làm cho chó gầy yếu, suy nhược, thiếu máu, có hội chứng viêm ruột, giảm khả năng sinh sản và sẽ chết do kiệt sức (Tô Du và Xuân Giao, 2006) [3].

Những năm gần đây, chó vẫn được nuôi phổ biến ở nhiều tỉnh, thành trong cả nước, trong đó có tỉnh Thái Nguyên. Tuy nhiên, chó thường được nuôi theo phương thức thả rông, nếu chó bị nhiễm sán dây *Taenia hydatigena* thì rất dễ phát tán mầm bệnh, làm cho người và các vật nuôi khác dễ nhiễm và mắc bệnh ấu trùng *Cysticercus tenuicollis*. Đặc biệt, việc đảm bảo yêu cầu vệ sinh thú y trong giết mổ chó cũng như các loài gia súc khác tại tỉnh Thái Nguyên vẫn chưa